

NVDE: voorstel versnellingsopties naar aanleiding van de KEV 2020

25 november 2020

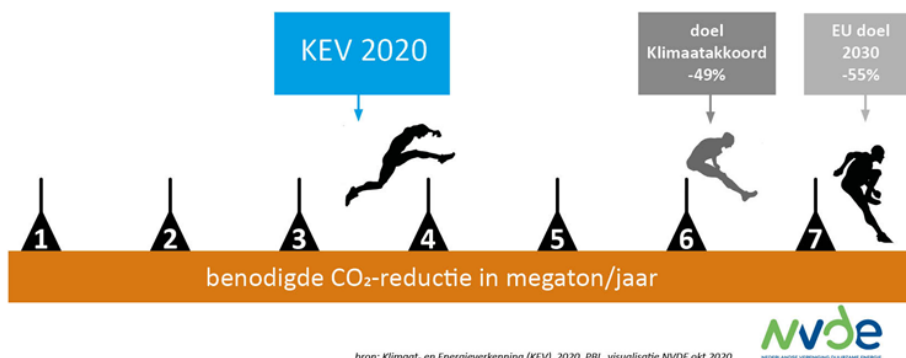
Aanleiding: KEV toont noodzaak extra actie

De recent gepubliceerde [Klimaat- en Energieverkenning 2020](#) laat zien dat het CO₂-reductiedoel voor 2030 zoals dat is afgesproken in het Klimaatakkoord nog lang niet binnen bereik ligt. Ook voor het halen van de Europese reductieverplichting voor niet-ETS-sectoren zal Nederland extra inspanningen moeten verrichten. Dit komt mede doordat een deel van de afspraken in het Klimaatakkoord nog niet tot een doorrekenbaar niveau is uitgewerkt, en door externe ontwikkelingen die hebben gemaakt dat de opgave groter is geworden.

Daarnaast zien we dat we te scherp aan de wind hebben gezeild voor de 2020-doelen: door steeds de afspraken zo te maken dat deze doelen nét binnen bereik bleven als alles meezat, dreigen we ze nu nog steeds niet te halen, ondanks het nodige kunst- en vliegwerk te elfder ure. Eén les kunnen we daar alvast uit trekken: zo moet het richting 2030 niet nog een keer. Daarom vindt de NVDE dat deze regering begin 2021 nog met een pakket aanvullende maatregelen moet komen. Het duurt te lang als we eerst op de kabinetsformatie moeten wachten, onder meer gezien de doorlooptijden van projecten. Deze notitie is een voorzet voor zo'n pakket.

Nog enkele sprongen te gaan

PBL: helpt benodigde reductie klimaatakkoord gehaald.

Drie activiteiten waarmee we terug in het spoor kunnen komen

De NVDE ziet drie belangrijke activiteiten om te zorgen dat Nederland zo snel mogelijk op een pad komt dat wél met enige zekerheid leidt naar het CO₂-reductiedoel voor 2030:

1. Zet op korte termijn beschikbare beleidsinstrumenten extra in om het gat te dichten
2. Werk de nog niet doorrekenbare afspraken uit het Klimaatakkoord snel en robuust uit
3. Ontwikkel tijdig nieuwe afspraken om ook richting 2030 extra CO₂-reductie mogelijk te maken

1. Extra inzet bewezen beleidsinstrumenten en oplossingen

Ook als de resterende afspraken uit de KEV goed worden uitgewerkt hebben we door externe ontwikkelingen al een gat te dichten van enkele Mton CO₂-emissies. We hebben stimuleringsinstrumenten die nu beschikbaar zijn en ook hun waarde hebben bewezen, waarmee ook op korte termijn meer effect kan worden bereikt. Dat zijn vooral de economische herstelfondsen, maar ook subsidieregelingen en praktische suggesties die deels al eerder gedaan zijn, bijvoorbeeld in het 54-puntenplan van Urgenda. Het lijkt ons goed daar op korte termijn gebruik van te maken, ook al zijn deze instrumenten (nog) niet perfect afgestemd op 2030, of zullen ze in de komende jaren worden vervangen door alternatieven die meer gebruik maken van normering en/of beprijzing.

Concrete voorbeelden hiervan:

- Maak maximaal gebruik van de forse middelen voor economisch herstel, zoals het **Nationaal Groeifonds, de Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) en EU-fondsen (Recovery and Resilience Facility, Just Transition Fund)**. Voor elke Mton CO₂-reductie zullen waarschijnlijk enkele miljarden uit deze regelingen nodig zijn.
- Een verhoging van de **het budget voor de SDE++**, het belangrijkste stimuleringsinstrument voor de klimaatdoelen. Binnen enkele jaren kan pakweg 0,3 Mton extra CO₂-reductie worden gerealiseerd, als er 1 miljard euro extra verplichtingenbudget wordt ingezet in de SDE++ van 2021 (wat ruwweg overeenkomt met de ODE-inkomsten die onlangs naar de algemene middelen zijn gegaan plus het bedrag dat in 2020 aan Denemarken is betaald voor de statistical transfer van hernieuwbare energie).
- Een verdubbeling van de **SEEH- en ISDE-regelingen** (die komend jaar worden samengevoegd) en met een gefocuste inzet op bepaalde groepen woningen/gebruikers kan ook snel zorgen voor extra effect in de *gebouwde omgeving*. Een verhoging van het budget van 100 miljoen euro naar 200 miljoen moedigt bewoners aan om hun huis te verduurzamen en energiekosten te besparen. Dit kan leiden tot pakweg 0,2 Mton extra CO₂-reductie in 2023, als de komende drie jaar jaarlijks 100 miljoen euro extra op deze manier in de markt wordt gezet. Het subsidiabel maken van de eenmalige aansluitkosten voor (duurzame) warmtenetten voor zowel huurders als kopers via de SAH en SAK is nu onderdeel van de verbreding van de ISDE, maar zou structureel moeten worden en in looptijd gelijk moeten lopen met de subsidies voor andere warmtetechnieken (2030).
- Een verhoging van de **jaarverplichting voor hernieuwbare energie** in *transport*. Circa 0,5 Mton is haalbaar binnen enkele jaren wanneer de verplichting met 2%-punt wordt verhoogd. Deze verhoging werkt stimulerend voor zero-emissie voertuigen wanneer ook na 2022 een hoge multiplier wordt gehanteerd voor hernieuwbare elektriciteit en groene waterstof, en de inboekmogelijkheden voor hernieuwbare elektriciteit worden verruimd zodat ook kleinere laadpunten worden gestimuleerd.
- Een verhoging van de **aankoopsubsidie voor zero-emissie voertuigen, inclusief het effectiever maken van de regeling** (koppeling van prijs en rijbereik, en openstelling voor deelinitiatieven). De regeling is een zodanig succes geworden dat de budgetten voor dit én volgend jaar al bijna op zijn.

2. Uitwerking nog niet-doorrekenbare afspraken uit het Klimaatakkoord

Er wordt nog gewerkt aan het concreet maken van een aantal belangrijke afspraken in het Klimaatakkoord. Zorgvuldigheid en kosteneffectiviteit zijn daarbij uiteraard belangrijk, maar snelheid ook! Bovendien: één van de redenen waarom de transitie niet snel genoeg gaat is dat regelingen soms niet robuust genoeg zijn uitgevoerd, waardoor het doel alleen gehaald wordt als de omstandigheden mee zitten. Het lijkt ons essentieel om meer zekerheid te creëren dat afspraken leveren waarvoor ze zijn bedoeld, oftewel: het ‘midden van de bandbreedte’ zou overeen moeten komen met het doel.

De belangrijkste specifieke dossiers waar de uitwerking aandacht verdient:

- De **CO₂-heffing** in de *industrie*: onmisbaar om de ambitie van ruim 14 Mton CO₂-reductie in de industrie te halen. De combinatie van deze heffing, SDE-subsidie en de tijdige ontwikkeling van benodigde netinfra moet voldoende volledig en robuust worden vormgegeven, zodat alle benodigde opties, waaronder elektrificatie en waterstof, tijdig ontwikkeld kunnen worden.
- Het **aardgasvrij maken van woningen** via de Wijkaanpak in de *gebouwde omgeving*, goed voor 1-2,5 Mton CO₂-reductie: er lopen al twee rondes proefwijken binnen het Programma Aardgasvrije Wijken, het is zaak op een goede manier lessen te trekken en zo de gewenste effecten in 2030 te borgen. Ook de no-regret maatregelen die leiden tot het zogenaamde ‘**aardgasvrij-ready**’ maken van woningen (zoals het voldoen aan de isolatiestandaard die nog in ontwikkeling is) moeten nog nader worden uitgewerkt.
- Het **Stimuleringspakket zero-emissie voertuigen na 2025** concretiseren voor de sector *mobiliteit*, omdat deze sector nog een gat van bijna 7 Mton heeft ten opzichte van het oorspronkelijke doel om op 25 Mton emissies in 2030 uit te komen en 100% EV-nieuwverkoop in 2030 als doel heeft. Dit pakket zal moeten bestaan uit keuzes in het fiscale domein zoals kilometerheffing, ‘bijtelling’ en BPM.
- Ook voor de korte termijn zijn er in *mobiliteit* nog zaken uit te werken, zoals de **zero-emissiezones**, de **aanschafsubsidie emissieloze bestelauto’s en vrachtwagens** en **uitbreiding en inpassing van laadinfrastructuur**.
- **Versnelling wetgevingstrajecten**: tempo maken met nieuwe wetgeving op diverse dossiers. Denk hierbij aan het organiseren van doorzettingsmacht voor de gemeentes, de nieuwe Energiewet, de nieuwe Warmtewet en mogelijkheden om in de gebouwde omgeving met waterstof te experimenteren.

3. Nieuwe afspraken voor extra CO₂-reductie

Sinds het sluiten van het Klimaatakkoord is het denkwerk natuurlijk doorgedaan: voor de diverse sectoren wordt al nagedacht over aanvullende afspraken. Dit niet alleen om mogelijke tegenvallers op te vangen, maar ook om een verhoging van de doelstelling naar 55% (conform het voorstel van de Europese Commissie) te kunnen halen. Het is belangrijk om óók dit soort afspraken concreet te maken en te gaan implementeren, juist omdat ze nodig zijn voor de CO₂-reducties die verder gaan dat wat op korte termijn relatief gemakkelijk met bestaand beleid te realiseren valt. Bij deze nieuwe beleidsinstrumenten zal minder gebruik gemaakt moeten worden van subsidies en meer van

normering, (CO₂-)beprijzing en fiscale vergroening. Daarnaast kan ook hier gebruik worden gemaakt van nationale en Europese herstellfondsen.

De belangrijkste onderwerpen hierbij zijn:

- Op basis van de KEV is in 2030 ongeveer 34 Mton reductie extra nodig om het 49%-doel te halen en ongeveer 47 Mton reductie voor het 55%-doel. **Om de klimaatdoelen te halen is verduurzaming van de energievraag cruciaal (industrie, warmte, mobiliteit).** Tussen 2015 en 2030 vindt 2/3e van alle CO₂-reductie plaats in de (aanbod)sector elektriciteit, alle vraagsectoren samen leveren 1/3e van de totale CO₂-reductie. In alle scenario's richting 2030 is forse elektrificatie en groene waterstof nodig. Belangrijk is daarom dat de vraag op gang wordt gebracht door een sterkere vraagstimulus. De vraag mag vervolgens niet vastlopen op het klassieke kip-ei-probleem. **We moeten nu handelen om tijdig elektrificatie op gang te brengen** en te zorgen dat de randvoorwaarden daarvoor op orde zijn, met name de energie-infrastructuur. Daarom pleiten wij voor een totaalpakket van vraag- en aanbodstimulering.
 - Een goede **routekaart voor elektrificatie** in de industrie, en het snel opvolgen van verdere concrete stappen daarin bovenop het opvolgen van bestaande afspraken uit het Klimaatakkoord, waarbij de elektriciteitssector nauw wordt betrokken. Het MIEK-proces en CES'sen zijn een goede stap vooruit. Het ontwikkelen van plaats- en tijdsspecifieke Garanties van Oorsprong (GvO's) hoort daar ook bij.
 - Het is nodig om **de elektriciteitsvraag mee te ontwikkelen met een groter aanbod van hernieuwbare elektriciteit**, om de mogelijkheden van wind op zee en hernieuwbaar op land daadwerkelijk te benutten.
 - **Verhoging doelstelling wind op zee met 6 GW en vaststelling van bijbehorende locaties, en het vaststellen van RES-zoekgebieden uiterlijk in 2021** zodat er op tijd door netbeheerders in infrastructuur geïnvesteerd kan worden. Op basis van een goede uitvoering van de routekaart elektrificatie is het vervolgens noodzakelijk om de verwachte elektrificatie op te vangen met hernieuwbare opwek. Het is in dat kader ook nodig om snel te spreken over de mogelijkheden voor extra opwek van zonnepanelen op dak, hernieuwbaar op land en CO₂-vrij regelbaar vermogen (opslag, demand response, regelbare productie). Er is voldoende tijd nodig om ruimtelijke inpassing, netcapaciteit, draagvlak en extra opwek tijdig te realiseren en goed op elkaar aan te laten sluiten.
 - Tijdige ontwikkeling van **flexibiliteit in het energiesysteem**, om de toenemende rol van elektriciteit uit wind en zonnepanelen mogelijk te maken. Het kan dan gaan om (een combinatie van) diverse technieken: regelbare CO₂-vrije elektriciteitsproductie, opslag in bijvoorbeeld batterijen, en meer flexibiliteit in de elektriciteitsvraag (inclusief gebruik voor warmte en waterstof). Het is belangrijk om vraag en aanbod steeds beter met elkaar te matchen om zoveel mogelijk klimaatwinst te kunnen boeken.
 - **Aanvullend instrumentarium** is nodig om zeker te stellen dat **Wind op Zee** verder doorgroeit en matching tussen vraag en aanbod plaatsvindt, bijvoorbeeld via Contracts for Difference en gecombineerde tenders. De markttoets dient als middel om te bepalen welke tendersystematiek het best past per geval. Ook een verhoogde investeringsaftrek voor wind op zee past in dit pakket, naar voorbeeld van de investeringsaftrek voor offshore gas.

- Voortvarende opvolging van de **routekaart waterstof**, met een focus op groene waterstof, inclusief toereikend budget en de ontwikkeling van een opschalingsinstrument voor een passende exploitatiesteunregeling. Het is daarbij belangrijk om tijdig te kijken naar de noodzakelijke infrastructuur inclusief de benodigde (tijdelijke) wet- en regelgeving om projecten en experimenten in de gebouwde omgeving en waterstofinfrastructuur op zee doorgang te kunnen laten vinden.
- Meer **overheidsregie** om de ontwikkeling van **energie-infrastructuur te versnellen**; zodat knelpunten worden opgelost. Dat geldt voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet (op land en op zee, inclusief een investeringspakket voor exploitanten van laadinfrastructuur), en ombouw van het gasnet om waterstof te accommoderen. Dit maakt ook mogelijk om wind- en zonne-energie verder te versnellen.
- Verdere **verschuiving van de Energiebelasting**: minder op elektriciteit en meer op aardgas, conform de CO₂-emissies die beide veroorzaken. Hierbij merkt de NVDE op dat voor groen gas en CO₂-vrije waterstof een passende oplossing moet worden gevonden, omdat de businesscase van deze groene oplossingen ‘onder water’ gaat door de belastingheffing als ware het aardgas.
- Oplossen van het knelpunt van **dubbele heffing van energiebelasting bij energieopslag**.
- Meer aandacht voor **draagvlak** voor alle hernieuwbare technieken die hard nodig zijn, zoals windenergie, zonne-energie, biomassa en geothermie. Stimuleren van een **gestandaardiseerde aanpak voor het isoleren en daarmee aardgasvrij(ready) maken van woningen**, waarmee enerzijds kostenreductie wordt behaald en anderzijds betere producten die passen bij de wensen van bewoners. Zo helpt de introductie van een systeem van vouchers om ook de minder gevulde portemonnee mee te laten doen in de energietransitie.
- Maak werk van **verduurzaming van warmte** (collectief en individueel), gericht op het opschalen van technieken en de benodigde infrastructuur, waaronder aardwarmte, biomassa, groen gas, warmtepompen, zon-thermisch, aquathermie.
- Uitvoering van de **routekaart Groen Gas** met als doel te komen tot 2 miljard kuub groen gas in 2030, een stevige opschaling van de ca. 150 miljoen kuub nu. Dit betekent een voldoende effectief stimuleringskader, en ook voldoende groen gas boosters om groen gas in het lagedruknet over te pompen in het hogedruknet in plaats van affakkelen.
- Om **aardwarmte te laten doorgroeien** is er een betere match nodig tussen potentie en kennis van de ondergrond en een match met de vraag bovengronds. Het bevorderen van de uitrol van SCAN en het toegankelijk en toepasbaar maken van de data voor RES-en en gemeenten is essentieel op korte termijn.
- Stimuleren van de **hybride warmtepomp**, bij wijken waarvan in de Startanalyse duidelijk is dat ze minimaal de eerste 15 jaar niet van aardgas zullen afgaan of waar groene waterstof of groen gas als eindoplossing in beeld is. Met de boodschap dat aardgasvrij in een later stadium alsnog aan de orde zal zijn, en dat het intussen altijd verstandig is om de energieprestatie van de schil van de woning en de efficiency van de verwarmingsinstallatie te verbeteren.
- Impuls geven aan de aanleg van **warmtenetten**. Richt wetgeving zodanig in dat zoveel mogelijk partijen aan de slag kunnen. Maak een diversiteit aan systemen, modellen en organisatievormen mogelijk om flexibiliteit richting de innovatieve oplossingen van de toekomst niet bij voorbaat uit te sluiten.

- Snelle invoering van de **kilometerheffing voor vrachtverkeer**, met een nultarief voor zero-emissie vrachtwagens en een terugsluis van de opbrengsten naar de stimulering van zero-emissievoertuigen, laadinfrastructuur en tankinfrastructuur (groene waterstof).
- Stimulering van **nulemissie binnenvaart**, met een combinatie van een subsidie en een tijdelijk nultarief in de energiebelasting/ODE (batterij-elektrisch) en accijns (groene waterstof).

Effect in megatonnen CO₂-besparing

De NVDE stelt met bovenstaande een eerste pakket voor met mogelijkheden voor extra maatregelen voor de korte termijn (effect enkele Mtonnen), een voortvarende uitvoering van de gemaakte afspraken die nog niet zijn meegerekend (~20 Mton mits goed gedaan), en een aantal nieuwe afspraken (met stevig maar nog niet kwantificeerbaar effect). De geschatte effecten staan opgesomd in onderstaande tabel.

Tabel: Indicatie CO₂-reductie-effecten van de besproken maatregelen, ten opzichte van de KEV2020

Maatregel	CO ₂ -red. (Mton)	Zichtjaar	Toelichting, verantwoording
<i>1. Extra inzet bewezen beleidsinstrumenten</i>			
Gebruik investeringsmiddelen in Groeifonds, BIK, EU recovery	Enkele	2025	Indicatief: voor elke Mton CO ₂ -reductie zullen enkele miljarden investeringssteun nodig zijn. gegeven de omvang van de fondsen zijn enkele Mtonnen mogelijk.
Verhoging verplichtingen-budget SDE++ najaarsronde 2021	~0,3	2025	Aanname: in SDE 2021 1 miljard extra budget (uit ODE die was verschoven en HE-bijdrage aan Denemarken), oftewel jaarlijks ~50 miljoen extra kasuitgaven, tegen gemiddelde subsidie-intensiteit van 150 euro/ton CO ₂ .
Intensivering SEEH en ISDE	~0,2	2023	Aanname: 2021-23 elk jaar 100 miljoen meer budget, 20% van de investerings-som voor aardgasvrije woning, kosten-indicatie van MilieuCentraal.
Verhogen jaarverplichting HE transport	0,3-0,7	2022	Aanname: 2%-punt verhoging; effect afhankelijk verhouding biobrandstof – hernieuwbare elektriciteit/waterstof
<i>2. Uitwerking nog niet-doorrekenbare afspraken Klimaatakkoord</i>			
CO ₂ -heffing industrie	~14	2030	PBL 2019 (aanname geen wijziging t.o.v. KEV2020)
Wijkaanpak aardgasvrije woningen en aardgasvrij-ready	1,1-2,4	2030	PBL 2019 (aanname geen wijziging t.o.v. KEV2020)
Stimuleringspakket ZEV na 2025 zoals in Ontwerp-KA	~1,5	2030	Vergelijking inschatting OKA (PBL 2019) met KA (PBL 2019)
Instrumentering 100% nulemissie nieuwverkoop 2030	~1,5	2030	Effect bovenop regel hierboven. Zonder deze is effect ~3 Mton. Eerdere effect-schattingen in Klimaatakkoord-proces

Zero-emissiezones	0,1-0,9	2030	PBL 2019 (aanneمة geen wijziging t.o.v. KEV2020)
Aankoopsubsidie ZE bestel-, vrachtauto's	?		Niet eerder doorgerekend
3. Nieuwe afspraken voor extra CO₂-reductie			
Meer overheidsregie infra, meer ruimte netbeheerders	Enkele	2030	Faciliterend, structureel substantieel effect
Loslaten storingsreserve HE	0,4	2023	54-puntenplan Urgenda
Flexibiliteit e-systeem	Enkele	2030	Faciliterend, structureel substantieel effect
Routekaart elektrificatie	Enkele	2030	Faciliterend, structureel substantieel effect
Uitvoeren routekaart waterstof	Enkele	>2030	Faciliterend, structureel substantieel effect vooral na 2030
Verdere verschuiving EB elektriciteit → gas			Afhankelijk van hoogte schuif
Standaard aanpak aardgasvrije woning			
Snelle invoer km-heffing vrachtvervoer	1,2	2030	Zie koepelnotitie effecten vrachtwagenheffing . Randvoorwaarde is tijdige invoering. Sterkere inzet op nulmissie kan het effect vergroten.
Stimuleer ZE binnenvaart	0,1	2025	Bij introductie 150 volledig elektrische schepen, zie PBL .
Meer aandacht draagvlak, bv voor RES	Enkele	2030	Faciliterend, structureel substantieel effect

Over de NVDE:

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) is dé organisatie van ondernemers in duurzame energie in Nederland. Ze vertegenwoordigt meer dan 6000 bedrijven, netbeheerders en energiecoöperaties. De NVDE maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector.

www.nvde.nl